

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 77 | 6-12 Aralık 2021

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 153 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

7 Aralık: Gülen hareketiyle irtibatından dolayı terörizm suçlamasıyla mahkum edilen eski öğretmen Şükrü İpek [tutuklanarak](#) cezaevine gönderildi. İpek'in tutuklanmasıyla, ALS hastası bakıma muhtaç eşi bakımından mahrum bırakılmış oldu.

8 Aralık: Ağır hasta olan 83 yaşındaki mahkum Mehmet Emin Özkan'ın koronavirüs hastalığına [yakalandığı](#) duyuruldu. Özkan Alzheimer, damar genişlemesi, tansiyon ve guatr'ın yanı sıra böbrek ve bağırsakla ilgili rahatsızlıklar yaşıyor. Yetkili makamlar geçmişte Özkan'ın tahliyesi için yapılan çok sayıda başvuruyu görmezden geldi.

9 Aralık: Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu gerekçesiyle mahkum edilen ve konjestif kalp yetmezliği rahatsızlığı bulunan 72 yaşındaki [Bekir Bayram](#)'ın tahliyesi için yapılan başvuru reddedildi. Medyada yer alan haberlerden Bayram'ın birkaç gün içinde bir kalp ameliyatına girmesinin beklendiği öğrenildi.

10 Aralık: İleri derece lenfoma hastası olan 41 yaşındaki Hülya Durmuş, sosyal medyada paylaştığı bir mektupla,

eşinin Gülen hareketiyle irtibatlı olma suçlamasıyla cezaevine gönderilmesinin ardından engelli çocuklarına tek başına bakmak zorunda kaldığını [duyurdu](#).

KEYFİ YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

10 Aralık: İleri derece lenfoma hastası olan 41 yaşındaki Hülya Durmuş, sosyal medyada paylaştığı bir mektupla, eşinin Gülen hareketiyle irtibatlı olma suçlamasıyla cezaevine gönderilmesinin ardından engelli çocuklarına tek başına bakmak zorunda kaldığını [duyurdu](#).

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç'tan](#) bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

9 Aralık: Türkiye İnsan Hakları Vakfı ile İnsan Hakları Derneği, yayımladıkları bir ortak raporda, Türkiye'de 2021 yılının ilk 11 ayında 17 kişinin kaçırıldığını ve bunlardan 11'inin kayıp oldukları sırada işkence ve kötü muameleye maruz bırakıldığını [açıkladı](#).

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

6 Aralık: İstanbul'da bir savcı, depoları polis baskınına uğradıktan sonra protesto düzenleyen hurdacıardan üçü hakkında [iddianame hazırlayarak](#), her biri için 17 yıla kadar hapis cezası talebinde bulundu.

7 Aralık: İstanbul'da polis, bir hasta mahkumun tahliyesi talebiyle düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek üç kişiyi [gözültına aldı](#).

9 Aralık: Boğaziçi Üniversitesi'nin hükümet tarafından atanan rektörü, atanmasına ilişkin kampüste düzenlenen protestolara katıldıkları gerekçesiyle üniversitede görevli 16 akademisyen hakkında [suç duyurusunda bulundu](#).

10 Aralık: Antalya'da bir ilçe kaymakamı, işçi sendikaları tarafından hayat pahalılığını protesto etmek üzere düzenlenmesi planlanan bir mitingi [yasakladı](#).

11 Aralık: İstanbul'da bir savcı, Boğaziçi Üniversitesi'ne hükümet tarafından atanan rektöre karşı düzenlenen protestolara katılan 14 üniversite öğrencisi hakkında [iddianame hazırlayarak](#), öğrencilerin dört farklı suçlamayla hapis cezasına mahkum edilmesini talep etti.

11 Aralık: Şırnak'ta polis, Kürt çoğunluklu bölgelerde yaşanan silahlı ihtilafı hayatını kaybedenlerin aileleriyle dayanışma için kurulmuş bir derneğin yöneticilerinden Serhat Küçük'ü [gözültına aldı](#).

12 Aralık: Ankara'da Barınamıyoruz Hareketi tarafından düzenlenmesi planlanan bir gösteri, polis şiddetiyle [karşılaştı](#). İzmir ve İstanbul'dan gelen katılımcıları taşıyan otobüslerin Ankara'ya girişi polis tarafından engellendi ve bu müdahale sırasında en az 10 kişi yaralandı. Polis Yüksel Caddesi'nde düzenlenen gösteriye de müdahale ederek en az 90 kişiyi gözültına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

6 Aralık: Ankara'da bir savcı, 103 emekli amiral hakkında [iddianame hazırlayarak](#) her biri için 12 yıla kadar hapis cezası talep etti. İddianamede amiraller, İstanbul ve Çanakkale boğazlarının statüsünü düzenleyen Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin gözden geçirilmesine ilişkin hükümet açıklamalarını eleştiren bir ortak açıklama yayınlamaları nedeniyle, anayasal düzeni değiştirmeye teşebbüs etmekle suçlanıyor.

7 Aralık: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bir eski öğretmenin ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiği gerekçesiyle Türkiye'yi [mahkum ederek](#), Temmuz 2016 darbe girişimi öncesinde Gülen hareketini övücü söylemlerin suç olarak görülemeyeceğine hükmetti.

7 Aralık: Konya'da aşırı sağ MHP'nin bir yöneticisi hakkında bir haber yayınlamasının ardından gazeteci

Özcan Saraç, bir MHP üyesinin fiziksel saldırısına ve ölüm tehditlerine [maruz kaldı](#).

7 Aralık: İstanbul'da savcılar, gazeteciler Doğan Ergün ile İzel Sezer hakkında bir [iddianame hazırlayarak](#) 11 yıla kadar hapis cezası talebinde bulundu. Söz konusu gazeteciler, cumhurbaşkanının adının karıştığı bir rüşvet iddiası hakkında haber yapmaları nedeniyle suçlanıyor.

7 Aralık: Aydın'da bir mahkeme, bir online portföy yönetimi uygulaması hakkında yolsuzluk iddiaları içeren üç habere [erişim engeli](#) getirdi.

8 Aralık: Diyarbakır'da bir mahkeme, gazeteci Gülşen Koçuk'u, sosyal medyada terörizm propagandası yaptığı suçlamasıyla 1 yıl 10 ay 15 gün hapis cezasına [mahkum etti](#).

8 Aralık: Antalya'da polis, haber takibi yapmak üzere vilayette bulunan gazeteci Hazar Dost'u [gözültına aldı](#).

9 Aralık: Geçtiğimiz hafta evi polis tarafından basılan ve hakkında bir gözültı kararı olmamasına rağmen fiziksel şiddetle gözültına alınan Kürt siyasetçi Hüseyin Gökoğlu'nun, cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla sorgulanmak üzere gözültına alındığı [haberlerde](#) yer aldı.

9 Aralık: Malatya'da polis, sosyal medyada terörizm propagandası yaydıkları suçlamasıyla iki kişiyi [gözültına aldı](#).

9 Aralık: Erişim Sağlayıcıları Birliği, birçok yüksek rütbeli polisle ilgili rüşvet iddiaları içeren üç habere [erişim engeli](#) getirdi.

10 Aralık: İstanbul'da savcılar, gazeteci Hasan Cemal hakkında [iddianame hazırlayarak](#), sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla 8 yıla kadar hapis cezası talep etti.

10 Aralık: Van'da polis, gazete dağıtıcısı Özgür Ali Ağaoğlu'nu, hakkında bir gözültı kararı olmamasına rağmen [gözültına aldı](#). Polis ayrıca, yaklaşık 200 nüsha Yeni Yaşam ve Xwebün gazetesine gözültı sırasında el koydu.

10 Aralık: Mersin'de polis, Newroz kutlamaları sırasında terörizm propagandası yaptıkları suçlamasıyla 11 kişiyi [gözültına aldı](#).

10 Aralık: Kayseri'de bir mahkeme, bir ilçe kaymakamı huzurunda ayağa kalkmadığı için fiziksel şiddete

uğradığı iddia edilen bir kamu görevlisine ilişkin haberlere daha önce getirilen bir erişim engeliyle ilgili İfade Özgürlüğü Derneği tarafından yayınlanan bir bilgilendirme sayfasına [erişim engeli](#) getirdi.

11 Aralık: Zonguldak'ta polis, cumhurbaşkanına ait bir fotoğrafı yere attığı iddia edilen bir şahsı [gözaltına aldı](#). Gözaltına alınan kişi, aynı gün içerisinde çıkarıldığı mahkeme tarafından cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla tutuklandı.

11 Aralık: Diyarbakır savcıları, eski Kars belediye başkanı Ayhan Bilgen hakkında, cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla [iddianame hazırladı](#).

11 Aralık: Antalya'da bir mahkeme, ildeki bir dini cemaat yurdunda gerçekleşen bir cinayete ilişkin olarak yayınlanan üç habere [erişim engeli](#) getirdi.

12 Aralık: Siyasi içerikli sokak röportajlarıyla meşhur üç YouTube muhabiri [gözaltına alındı](#).

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

10 Aralık: İstanbul'da bir mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararına rağmen 2017 yılından beri değişen suçlamalarla cezaevinde tutulan sivil toplum lideri Osman Kavala'nın serbest bırakılması için yapılan bir başvuruyu [reddetti](#). Ret kararı Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından medyaya verilen bir [mülakatta](#) Kavala hakkında Avrupa'dan gelecek kararların görmezden gelinmeye devam edileceğine işaret edilmesinden iki gün sonra geldi. Erdoğan'ın açıklaması, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından çıkarılan bir ara kararda Türkiye hakkında ihlal prosedürü başlatılmasının kararlaştırılmasının ardından gelmişti.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

10 Aralık: İstanbul'da bir mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararına rağmen 2017 yılından beri değişen suçlamalarla cezaevinde tutulan sivil toplum lideri Osman Kavala'nın serbest bırakılması için yapılan bir başvuruyu [reddetti](#). Ret kararı Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından medyaya verilen bir [mülakatta](#) Kavala hakkında Avrupa'dan gelecek kararların görmezden gelinmeye devam edileceğine işaret edilmesinden iki gün sonra geldi. Erdoğan'ın açıklaması, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından çıkarılan bir ara kararda Türkiye hakkında

ihlal prosedürü başlatılmasının kararlaştırılmasının ardından gelmişti.

10 Aralık: Arrested Lawyers Initiative tarafından yayımlanan yeni bir [raporda](#), Türkiye'de 2016 yılında gerçekleşen bir darbe girişiminden bu yana 1.600'den fazla avukatın yargılandığı ve bu avukatlardan 615'inin terörizm suçlamasıyla tutuklandığı açıklandı.

11 Aralık: Avukat Sümeyra Bulduk, Tekirdağ'daki bir cezaevinde tutuklu bulunan müvekkillerini ziyaret ettiği sırada cezaevi yönetimi tarafından kötü muameleye maruz bırakıldığını [açıkladı](#). Bulduk, 2013 yılında yüksek düzeyli hükümet mensuplarının adının karıştığı bir yolsuzluk soruşturmasında görev aldığı için 2014 yılından bu yana cezaevinde bulunan iki eski yüksek rütbeli polisi temsil ediyor.

KÜRT AZINLIK

7 Aralık: Savcılar, Osman Şiban hakkında terörizm suçlamaları içeren bir [iddianame hazırladı](#). Geçen yıl Şiban'ın jandarmalar tarafından gözaltına alınmasının ardından bir askeri helikopterden aşağı atıldığı ve bunun sonucunda ağır yaralandığı iddia edilmişti.

7 Aralık: Diyarbakır'da bir mahkeme, eski HDP milletvekili Leven Tüzel'in beraatine [karar verdi](#). Tüzel, Kürt siyasi hareketinin çatı kuruluşu Demokratik Toplum Kongresi (DTK)'ya yönelik bir soruşturma kapsamında yargılanmıştı.

8 Aralık: Adana'da polis, eski HDP milletvekili Mehmet Ali Aslan'ı [gözaltına aldı](#).

8 Aralık: Şırnak'ta polis, HDP üye ve yöneticileri Abdullah Kaçmaz, Mehmet Miraç Dinç ve Sümeyye Gök'ü [gözaltına aldı](#).

8 Aralık: Diyarbakır'da bir mahkeme, Jinnews muhabiri Gülşen Koçuk'u, sosyal medyada terörizm propagandası yaptığı suçlamasıyla 1 yıl 10 ay 15 gün hapis cezasına [mahkum etti](#).

9 Aralık: Geçtiğimiz hafta evi polis tarafından basılan ve hakkında bir gözaltı kararı olmamasına rağmen fiziksel şiddetle gözaltına alınan Kürt siyasetçi Hüseyin Gökoğlu'nun, cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla sorgulanmak üzere gözaltına alındığı [haberlerde](#) yer aldı.

10 Aralık: Van'da polis, gazete dağıtıcısı Özgür Ali Ağaoğlu'nu, hakkında bir gözaltı kararı olmamasına rağmen [gözaltına aldı](#). Polis ayrıca, yaklaşık 200 nüsha Yeni Yaşam ve Xwebûn gazetesine gözaltı sırasında el koydu.

10 Aralık: Mersin'de polis, Newroz kutlamaları sırasında terörizm propagandası yaptıkları suçlamasıyla 11 kişiyi [gözaltına aldı](#).

11 Aralık: Diyarbakır savcılığı, eski Kars belediye başkanı Ayhan Bilgen hakkında, cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla [iddianame hazırladı](#).

11 Aralık: Şırnak'ta polis HDP'ye ait bir ilçe binasına baskın düzenleyerek, aralarında ilçe yöneticisi Naim İned'in de bulunduğu 26 kişiyi [gözaltına aldı](#).

CEZAEVİ KOŞULLARI

7 Aralık: Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu suçlamasıyla hapis cezasına mahkum edilen 84 yaşındaki ağır hasta [Nusret Muğla](#), ailesiyle gerçekleştirdiği bir telefon görüşmesinde, cezaevinde tutulduğu hücrenin ısıtılmadığını ve temel ihtiyaçlarından mahrum bırakıldığını duyurdu.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

6 Aralık: Medyada yer alan haberlerde, Diyarbakır'daki bir cezaevi yönetiminin, Aziz Tufan adındaki bir mahkumu karantina gerekçesiyle iki aydan uzun bir süredir tek kişilik bir hücrede tuttuğu [duyuruldu](#).

9 Aralık: Sosyal medyada yaygın şekilde paylaşılan bir videoda, Aydın'da bir polis memuru ve gece bekçisinin bir gence fiziksel saldırıda ve ölüm tehdidinde bulunduğu [görüldü](#).

9 Aralık: Daha önce Kocaeli'deki bir cezaevinde gardiyanlar tarafından fiziksel şiddet ve cinsel saldırıya uğradığı duyurulan mahkum Garibe Gezer, hücrelerinde [ölü bulundu](#). Medyada yer alan haberler, hücrede gerçekleştirilen olay yeri incelemesi sırasında avukatların hazır bulunmadığını ve olay yeri incelemesine ilişkin tutanağın avukatlarla paylaşılmadığını [belirtti](#).

9 Aralık: Medyada yer alan haberlerde, Şırnak'tan Erzurum'a iradesi dışında sevk edilen Kadri Katar adında bir mahkumun, transfer sırasında kötü

muameleye maruz bırakıldığı [belirtildi](#). Haberlerde ayrıca, Katar hakkında cezaevi yönetimi tarafından disiplin soruşturması başlatıldığı ve bir aylık görüş yasağı getirildiği duyuruldu.

9 Aralık: Türkiye İnsan Hakları Vakfı ile İnsan Hakları Derneği tarafından yayımlanan bir [raporda](#), Türkiye'de 2021 yılının ilk 11 ayında 415 kişinin cezaevlerinde ve gözaltı merkezlerinde işkenceye maruz kaldığı açıklandı.

10 Aralık: Şırnak'ta polis, dükkanının önüne zırhlı polis aracı park edilmesine tepki gösteren bir kişiye fiziksel saldırıda [bulundu](#).

11 Aralık: Avukat Sümeyra Bulduk, Tekirdağ'daki bir cezaevinde tutuklu bulunan müvekkillerini ziyaret ettiği sırada cezaevi yönetimi tarafından kötü muameleye maruz bırakıldığını [açıkladı](#). Bulduk, 2013 yılında yüksek düzeyli hükümet mensuplarının adının karıştığı bir yolsuzluk soruşturmasında görev aldığı için 2014 yılından bu yana cezaevinde bulunan iki eski yüksek rütbeli polisi temsil ediyor.

KADIN HAKLARI

9 Aralık: Ankara'da bir savcı, 2019 yılında eski eşini boğazını keserek öldüren Fedai Varan hakkında, "iyi hal" ve "tahrik"ten dolayı indirimli ceza [talep etti](#).